

ABDEST

Abdestin Tarifi ve Mahiyeti: Abdest İslâm'da bazı ibadetlerin yerine getirilmesi için yapılan ve bizzat kendisi de ibadet olan temizlenme şeklidir.

Abdestin Farzları: "Ey iman edenler, namaza kalkacağınız zaman yüzlerinizi ve dirseklerinizi birlikte ellerinizi yıkayın. Başınızı meshedin. Her iki topuğunuzla birlikte ayaklarınızı da (yıkayın)..." Maide suresi 6. Âyette şu dört farz belirlenmektedir:

1) Yüzü Yıkamak: 2) Kolları Yıkamak: 3) Başa Meshetmek: 4) Ayakları Yıkamak:

Abdestin sünnetleri şunlardır:

- 1) Niyet etmek, Abdeste "Ezüü" ve "besmele" ile başlamak.
- 2) Abdeste başlarken önce temiz olan elleri bileklere kadar yıkamak.
- 3) Mazmaza ve İstınşak: Elleri yıkadıktan sonra önce üç defa ağza su alınıp çalkalanması ve dışarı atılmasına "mazmaza", üç defa da burunun yumuşacağına kadar su alınmasına ise "istınşak" denilir.
- 4) Misvak Kullanmak:
- 5) Tertibi gözetmek: (Şâfiî ve Hanbelîlere göre abdestte sıranın gözetilmesi farzdır.)
- 6) Abdeste sağ taraftan başlamak ve Abdest uzuvlarını üçer defa yıkamak
- 7) Parmakları ve varsa sakalı hilâlleme.
- 8) Başın tamamını bir su ile mesh etmek, Kulakları ve Boynu mesh etmek:
- 9) Abdest uzuvlarını, üzerine dökülen su ile ovmak,
- 10) Abdest uzuvlarını ara vermesiz yıkamak:

Abdesti Bozan Durumlar:

- 1) Önden veya arkadan sidik, dışkı, kan, menî, mezî, vedî gibi bir necâsetin veya herhangi bir sıvının çıkması.
- 2) Arka taraftan yel çıkması.
- 3) Yaradan çıkan irin ve sarı su hakkında da hüküm böyledir.
- 4) Ağız dolusu kusmak:
- 5) Akıl ıdrak gücünü gideren durumlar abdesti bozar. Uyumak, bayılmak, akıl hastası olmak, sarhoşluk veya sara nöbeti bunlar arasında sayılabilir.
- 6) Namazda kahkaha ile gülmek. Kahkaha; kişinin, yakınında bulunanlar tarafından duyulacak şekilde gülmesidir..
- 7) Cinsel temasta bulunmak.
- 8) Mestler üzerine meshten itibaren mukîm için bir günün, yolcu için üç günün geçmiş olması veya bunların belirtilen sürelerin içinde ayaktan çıkarılması.
- 9) Özürlü olan kimsenin aldığı abdestte, namaz vaktinin çıkması.
- 10) Teyemmüm yapmış olan kimsenin suya ulaşması. Bu son üç madde ayrıca kendi konuları içinde incelenecektir.

Abdesti Bozmayan Durumlar:

- 1) Kişinin vücuttan çıkan kan, irin veya sarı su, çıkış yerinin çevresine yayılmayıp, bir damla halinde kalırsa abdesti bozmaz.
- 2) Kabuk bağlamış bir yaranın kan çıkmaksızın kabuğunun düşmesi.
- 3) Mayasıl rutubeti ve parmak aralarındaki pişiklik.
- 4) Ağız dolusu olmayan kusuntu.
- 5) İsrılan elma veya ayva gibi sert bir meyve üzerinde yahut kullanılan misvakta görülüp acıklığı bilinmeyen kan eseri.
- 6) Oturarak veya namazda iken uyumak.
- 7) Namazda gülümseme, abdesti de namazı da bozmaz. Ancak yalnız kendisinin işitebileceği derecedeki gülme abdesti değilse de namazı bozar.
- 8) Ağlamak da abdesti bozmaz.

BOY ABDESTİ (GUSÛL)

Gasl: yıkamak, gusl ve içtisal: gusletmek, yıkanmak, demektir. Şer'î bir terim olarak; bütün vücudun özel bir şekilde yıkanmasını ifade eder.

Guslü gerektiren haller:

- a) Cünüplük: Cinsî münasebet, ihtilam ve ne şekilde olursa olsun meninin vücüd dışına çıkması boy abdestini gerektirir.
- b) Hayız ve nifas (lohusalık): Hayız ve nifas hali sona erince gusül farz olur.
- c) Cenazeye gusül abdesti aldirmek: Şehit olmayan veya cünüp bulunmayan müslüman ölünün boy abdesti aldırılması İslâm toplumuna yükletilen kifâi bir farzdır.

Guslün farzları:

Guslün farzları birer defa ağız, burnu ve bütün vücudu yıkamak olmak üzere üç tanedir.

a) Ağız ve burnu yıkamak (mazmaza ve istınşak):

b) Bütün vücudun su ile yıkanması:

Cünüp ve cünüp hükmünde olan için haram olan şeyler:

Cünüp, ay hali gören veya lohusa olan için namaz kılmak, tavaf yapmak, Kur'an-ı Kerim okumak ve mescede girmek de caiz değildir.

TEYEMMÛM

Teyemmüm su bulunmadığı veya bulunup da kullanılamadığı takdirde, temiz olan toprağa sürülen ellerle yüzü ve dirsekler kadar kolları mesh etmektir. Ayrıca bu işin, abdestsizliği gidermek niyetiyle yapılması da gereklidir. Teyemmüm şöyle yapılır: Abdestsiz olan veya gusül yapması gereken kimse, iki elini toprak cinsinden temiz bir şeye bir kere vurup bununla yüzünü mesheder. Sonra iki elini bir daha vurup, bununla da dirseklerine kadar iki elini mesheder. Ve bu işi abdestsizliği gidermek veya namaz kılmak yahut taharetine geçerli olmayan başka bir ibadette bulunmak niyetiyle yapar. Bu duruma göre, teyemmümün farzları bir niyet ile iki meshden ibarettir. Teyemmüm; abdestin ve gusül gerektiren durumlarda guslün yerini tutar. Teyemmümün sebepleri şunlardır:

- 1) Abdest veya gusle yetecek kadar su bulamamak.
- 2) Suyu kullanmaya gücü yetmemek:
- 3) Hastalık veya iyileşmenin gecikmesi:
- 4) Suyun aşırı derecede soğuk olması:

Teyemmümü Bozan Şeyler: Aşağıdaki durumlarda teyemmüm abdesti bozulur:

- 1) Abdest ve guslü bozan her şey teyemmümü de bozar.
- 2) Teyemmüm etmeyi mübah kılan özrün kaybolması.
- 3) Suyu görmek veya bir defa bile olsa yeterli miktarda su kullanacak gücü elde etmek teyemmümü bozar.

NAMAZ

NAMAZ VAKİTLERİ

A - Sabah Namazının Vakti: İkinci fecrin doğmasından güneşin doğmasına kadar olan süre, sabah namazının vaktidir.

B - Öğle Namazının Vakti: Öğle vakti, güneşin gökyüzünde çıktığı en yüksek noktadan batıya doğru meylemesiyle başlar ve her şeyin gölgesinin bir misli uzamasına kadar devam eder. Cuma namazının vakti de, tam öğle namazının vakti gibidir.

C - İkinci Namazının Vakti: İkinci vakti, öğle vaktinin çıktığı andan itibaren başlar ve güneşin batması ile son bulur.

D - Akşam Namazının Vakti: Akşam namazının vakti, güneş yuvarlağının tam olarak batmasıyla başlar ve şafağın kaybolması ile sona erer.

E - Yatsı Namazının Vakti: Yatsının vakti, kırmızı şafağın kaybolduğu andan itibaren başlar ve ikinci fecrin doğmasına kadar devam eder. Vitir namazının vaktinin başlangıcı, yatsı namazından sonradır. Vitrin sonu ise, ikinci fecrin doğmasından biraz önceye kadardır.

NAMAZIN FARZLARI Namazın farzları on ikidir. Bunlardan altısı daha namaza başlamadan bulunması gereken farzlar olup şunlardır:

A-NAMAZIN ŞARTLARI:

1) Hadesten temizlenme, Abdestsizlik, cünüplük, hayız veya lohusa hallerinde bulunmaya "hades hâli" denir. Abdestsizlik küçük hades, diğerleri büyük hadestir. Küçük veya büyük hadesden temizlenmek abdest almak, yıkanmak veya teyemmüm etmek olur.

2) Necasetten temizlenme, Namazdan önce bedende sonra, elbisede veya namaz kılınacak yerde bulunan pisliği temizlemek gerekir

3) Avret yerini örtmek,

4) Kibleye yönelmek,

5) Vakit,

6) Niyet. Allah Teâlâ için namaz kılmayı dilemek ve hangi namazın kılınacağını bilmektir.

B-NAMAZIN RÛKÛNLERİ

1) İftitah tekbirini, Namaz kılan kişinin "Allahu Ekber" demesine "iftitah tekbirini" denir.

2) Kıyam,

3) Kıraat,

4) Rukû,

5) Sücûd,

6) Son oturur "et-Tehiyâtü"yü okuyacak kadar bir süre oturmak.

NAMAZIN VACİPLERİ:

1) Namaza başlarken "Allahu Ekber" denilmesi vaciptir.

2) Namazlarda "Fâtiha" Süresini okumak vaciptir.

3) Farz namazların ilk iki rek'atında Fatiha'dan sonra, başka bir sure veya bir miktar ayet-i kerime ilave etmek vaciptir.

4) Vitir namazında kunut duası okumak

5) Secdede alın ile birlikte burnu da yere koymak vaciptir.

6) Üç veya dört rekatlı namazlarda birinci oturur vaciptir.

7) Namazların her oturuşunda tahiyatı okumak vaciptir.

8) Namazın farzlarında tertibe riayet etmek vaciptir.

9) Namaz içinde okunan secde ayetinden dolayı tilâvet secdesinde bulunmak vaciptir.

10) Namazda, yanılmadan dolayı sehiv secdesi yapmak vaciptir.

11) Namazların sonunda selâm vermek.

NAMAZIN SÛNNETLERİ:

1) Namazlar için ezan ve kamet okumak sünnettir.

2) İftitah tekbirini için elleri yukarıya kaldırmak sünnettir.

3) Sübhâneke okumak sünnettir

4) Fatiha'dan sonra gizlice "âmîn" denilmesi sünnettir.

5) Rukû ve secdeye eğilip kalkarken alınan tekbirler sünnettir.

6) Rukûdan doğrulurken; "Semiallahü limen hamideh", arkasından da; "Rabbena leke'l-hamd" denilmesi sünnettir.

7) Rukû ve secde tesbihleri sünnettir.

8) Oturuşlarda tahiyatı okurken "Lâ ilâhe" denilince, sağ elin şahadet parmağı kaldırılıp, "İllâllâh" denirken indirilmesi sünnettir.

9) Namazların son oturuşlarında, gayri müekked sünnetler ile diğer nafile namazların da her oturuşunda tahiyattan sonra "salli ve barik" dualarını okumak sünnettir.

Namazı Bozan Şeyler:

1) Namazda Konuşmak:

2) Yemek - İçmek:

3) Peşpeşe çok iş görmek (amel-i kesir):

4) Kibleye sırtını çevirmek:

5) Avret yerinin açılması:

6) Namaz kılmakta olan kimsenin abdestinin bozulması:

7) Kahkaha ile gülmek:

8) Bayılmak, çıldırılmak: Bu durumlarda, artık irade yok olacağı için namaz bozulur.

9) Namazın bir rûknünü veya bir şartını terk etmek

10) Bir rûknü imamdan önce yapmak:

11) Arada boşluk olmaksızın erkeğin kadını aynı hizada namaz kılması:

12) Teyemmümlerle namaz kılan kişinin suyu görmesi:

13) Namaz tamamlanmadan bilerek selâm vermek:

Sehiv Secdesi:

Sehiv; bir şeyde yanılmak, onu bilmeyerek terketmek demektir. Yanılarak namazın rûknlerinden birisini tehir veya bir vacibi terk yahut tehir halinde, namazın sonunda yapılması gereken secde-lere "sehiv secdesi" denir. Yapılışı şöyledir: Bir rûknün tehiri veya bir vacibin terk yahut tehiri halinde son oturuşta yalnız tahiyat okunduktan sonra iki tarafa selâm verilir, daha sonra "Allahu ekber" denilerek secdeye varılır, üç kere "Sübhane Rabbiye'l-âla" okunur, sonra "Allahu ekber" denilerek oturulur, bir tesbîh miktarı celseden sonra yeniden "Allahu ekber" diye, ikinci secdeye varılır, yine üç defa "Sübhane Rabbiye'l-âla" okunduktan sonra "Allahu ekber" denilerek oturulur. Tahiyat, Salli-Barik ve Rabbena atına duaları okunduktan sonra önce sağ tarafa, sonra da sol tarafa selâm verilir.

YOLCU VE YOLCUNUN NAMAZI

A- Seferliğin Mahiyeti:

Sefer yolculuk demektir. İslâmî bir terim olarak yolculuk belirli bir mesafeye gitmek olup, orta bir yürüyüşle üç günlük, yani on sekiz saatlik (90 km) bir mesafeden ibarettir. Vatanında veya o hükümdeki bir yerde oturan kimseye "**mukîm**", buradan çıkıp en az on sekiz saatlik mesafeye gitmeye başlamış olan kimseye de "**misafir (yolcu)**" denir.

B- Seferliğin Hükümleri:

Yolcular için bir kısım kolaylıklar, ruhsatlar getirilmiştir. Ramazanda yolculukta bulunan için orucunu geri bırakması mübahdır. Yolcunun mesh süresi üç gün üç gecedir. Yolcu dört rekatlı farz namazlarını ikişer rekât olarak kılar. Buna "**kasrı salât**" denir.

C- Misafirliğin Sona Ermesi:

Aslı vatana dönüp gelmekle yolculuk hali sona erer. Burada oturmaya niyet edilmesine de sonuç değişmez.

ORUÇ

Orucun Vakti: Orucun vakti, ikinci fecirden güneşin batmasına kadar olan süredir.

Orucun Farz Olmasının Şartları:

1- Müslüman Olmak:

2- Erginlik Çağında ve Akıllı Olmak:

3- Oruç tutmaya gücü yetmek ve mukim olmak:

Orucun Sihatinin Şartları:

Orucun sahih olması için üç şartın bulunması gerekir. Hayız ve nifası bulunmaması, niyet ve orucu bozan hallerden uzak olmak.

Oruç Tutmamayı Mübah Kılan Özürler:

Aşağıdaki sebeplerden dolayı oruç tutmamak veya tutulmuş bir orucu açmak mübahdır.

1) Sefer-Yolculuk: Ramazanda en az üç günlük, yani on sekiz saatlik bir yere gidecek kimse geçeden oruca niyet etmeyebilir.

2) Hastalık: Bir kimse oruç tuttuğu takdirde ölmekten veya hastalığının artmasından veya uzamasından yahut aklının gitmesinden korkarsa, oruç tutmayabilir veya tutmakta olduğu orucu açabilir. Daha sonra iyi olunca bunu yalnız kaza eder.

3) Gebelik ve çocuk emzirmek: Ramazanda gebe veya emzikli olan kadınların kendilerine yahut çocuklarına bir zarar gelmesinden korkmaları halinde oruç tutmamaları mübahdır. Daha sonra kaza ederler.

TEMEL DİNİ BİLGİLER DERS NOTLARI

4) **Yaşlılık:** Yılın bütün mevsimlerinde oruç tutmaktan aciz olan çok yaşlı erkek ve kadınların oruç tutmalarını icmâ ile caizdir. Bunların oruçlarını kaza etmeleri de gerekmez. Çünkü oruç tutabilecek durumda değildirler. Bunların tutamadıkları her gün için bir yoksulu doyuracak kadar fidye vermeleri gerekir.

5) **Düşmanla cihad:** Ramazan ayında düşmanla savaşılabilecek olan bir İslâm askeri, düşman karşısında zayıf düşeceğinden korkarsa oruç tutmayabilir. kendisine yalnız kaza veya gerekir.

6) **Hayız ve nifas hali:** Bir kadın Ramazan'da âdet görmeye başlarsa veya çocuk doğursa orucu bozulmuş olur. Artık âdet günlerinde ve lohusa bulundukça oruç tutması caiz olmaz.

Orucu Bozduğu Halde Yalnız Kazayı Gerekli Durumlar:

1) Beslenme veya tedavi olma, amacı taşımayan bir şeyi vücuda girdirmek orucu bozar ve yalnız kazayı gerektirir.

2) Oruçlu kimsenin bir gıda maddesini veya bir ilacı şer'î özürlü sebebiyle alması yalnız kazayı gerektirir. Hastalık, yolculuk, ikrah, hata, ihmal veya şüphe şer'î özürlüdür. Bu durumlar sebebiyle yemek yemek veya orucu bozacak şekilde ilaç kullanmak kazayı gerektirir, keffâret gerekmez.

Orucu Bozup Hem Kaza Hem Keffâret Gerektiren Durumlar :

1) Şer'î bir özürlü maksızın gıda veya gıda özelliği taşıyan her türlü maddeleri bilecek alkalm.

2) Cinsi münasebet

ORUCU BOZMAYAN DURUMLAR:

1) Unutarak yemek, içmek veya cinsel temasta bulunmak.

2) Bir kimse cünüp olarak sabahlarsa ve cünüplük gün boyunca devam etse de orucu bozamaz.

3) Göze ilaç damlatmak veya sürme çekmek orucu bozmaz.

4) Kan aldirmek veya hacamat yaptırmak orucu bozamaz.

5) Su ile ıslatılmış olsa bile oruçlu iken misvak kullanmak – diş fırçalamak orucu bozmaz.

6) Ağza ve buruna su vererek çalkalamak ve sümkürmek orucu bozmaz.

7) Serinlemek için yıkanmak, yüzme orucu bozmaz.

8) Dedikodu yapmak, yalan söylemek vb bir haramı işlemek orucu bozmaz. Ancak bunları yapan günahkâr olur.

9) Boğaza duman veya un, toprak yahut kum tozları, sinek veya ilaçların tadının girmesi, eğer oruçlunun kendi isteği ve zorlaması ile olmamışsa orucu bozmaz.

10) Diş çekirmek de orucu bozamaz. Ancak kan veya ilaçtan hiç bir şeyi yutmamak gerekir.

11) Dişler arasında kalan nohut tanesinden az olan yemek kalıntılarını yutmak

12) İğne yaptırmak Ebû Yusuf ve İmam Muhammed'e göre orucu bozmaz.

13) Gül, çiçek, esans, misk gibi güzel kokuları koklamak orucu bozmaz.

Orucu Kazası: Ramazan'dan bir veya daha fazla gün oruç tutmayan kimselerin bunları kaza etmeleri gerekir. Tutmama, hastalık, yolculuk, hayız, nifas ve benzeri özürlü sebebiyle, yahut kasden veya yanlışlıkla niyeti terk etmek suretiyle olabilir.

Oruç Keffâreti: Ramazan orucunu bilecek ve özsürsüz olarak bozan bir mükellefim müslim veya gayri müslim bir köle veya cariye azat etmesinden, buna gücü yetmezse iki e peşpeşe oruç tutmasından, buna da gücü yetmezse altmış fakire yemek yedirmesinden ibaret bir keffâret çeşididir.

Oruç Fidyesi: Hiç bir şekilde oruç tutmaya gücü yetmeyenlere fidye vermek vacip olur. Bunlarda çok yaşlı veya iyileşme ihtimali olmayan hasta kimselerdir. Bu gibi kimseler oruç tutmayarak her gün için bir yoksulu doyururlar veya fidyeyi nakit para yahut mal olarak verebilirler.

ZEKÂT

Zekâtın Tarifi: Zekât sözlükte; bereket, temizlik, üreme, çoğalma, artma ve övme anlamlarına gelir. Şer'î bir terk olan zekât şöyle tarif edilir: *Belli mal türlerinin belirli bir bölümünü, Allah Teâlâ'nın belirlediği bir kısım Müslümanlara mülk olarak vermektir.*

Nisap Miktarı Mala Sahip Olmak:

Temel ihtiyaçlardan ve borçtan başka nisap miktarı veya daha fazla bir mala mâlik bulunmak gerekir. Bu kadar malı olmayan kimseye zekât farz değildir. Nisap, İslâm'ın bir şey hakkındaki ölçü, sınır ve alamet tayin etmiş olduğu miktardır. Servetin zekâtı gerektiren miktarını ifade eder. Zekât konusunda altının nisabı yirmi miskal (80 gram) , gümüşün nisabı iki yüz dirhem (560 gram), koyun ile keçinin nisabı 40, sığır ile mandanın nisabı 30, devenin nisabı da 5 tir. Tarım ürünlerinden de beş vezk (yaklaşık bir ton) nisap olarak alınmıştır. Bu miktarlara ulaşmayan mallar için zekât gerekmez.

HAVAİC-İ ASLIYYE (ZORUNLU İHTİYAÇ MADDELERİ)

a) Mesken olarak kullanılan ev, bağ, bahçe ve tarım yapılan arazilerin kendisi.

b) Binek aracı,

c) Orfe uygun giyim ve ev eşyası.

d) Bilim adamlarının özel kütüphanesi.

e) Bir kimsenin kendisinin aile bireylerinin masrafları.

ZEKÂTA TÂBİ OLAN MAL TÜRLERİ,

	NELERDEN	NE KADAR
1	Altın, Gümüş, Para ve Ticaret Malları	1/40 ve %2,5
2	Koyun ve Keçi	40'tan 120'ye kadar bir koyun, 121'den 200'e kadar iki koyun, 201'den 399'a kadar üç koyun zekât verilir. 400 koyun için de dört koyun zekât gerekir. Bundan sonra her yüz için bir koyun daha verilir.
3	Sığır ve Manda	Otuz sığırdan kırk sığıra kadar zekât olarak iki yaşına girmiş erkek veya dişi bir buzağı verilir.
4	Deve	Birer yaşlarını bitirmiş beş deve için bir koyun verilir.
5	Toprak Ürünleri	1/10
6	Maden ve Define	1/5

ZEKÂTIN VERİLECEĞİ YERLER

1) **Fakirler:** Nisap miktarı malı olmayan muhtaç kimselerdir.

2) **Miskinler:** Hiç bir şeye sahip olmayıp yiyeceği ve giyeceği şeyler için dilenmeye muhtaç olan yoksul kimselerdir.

3) **Zekât işlerinde çalışanlar:** Bunlar zekâtları toplamak için görevlendirilen memurlardır.

4) **Müellefe-i kulüb:** Bunlar kalpleri İslâm'a ısındırılmak istenen kimselerdir.

5) **Köleler:** Hürriyetini para ile satın almak isteyen kimselere de zekât verilir.

6) **Borçlular:** Borcu düşüldükten sonra, nisap miktarı malı kalmayan kimseler bu sınıfa girer.

7) **Allah yolunda cihad edenler:** Allah için savaşa hazırlanmak veya savaşta olanlara silah almak, bunları donatmak ve ihtiyaçlarını karşılamak için de zekât verilir.

8) **Yolcu:** Sefere çıkan yahut iyilik ve yararlı bir iş için yolculuk yapan ve gittiği yere yardımcı olarak ulaşamayan kimsedir.

FİTİR SADAKASI

Fıtır sadakası, Ramazan ayının sonuna yetişen ve asli ihtiyaçlarının dışında en az nisap miktarı bir mala mâlik bulunan her hür müslüman için verilmesi vacip olan bir sadakadır. Buna kısaca "fıtre" denir ki, fıtrat sadakası, yani sevap için verilen yaratılış atıyyesi anlamına gelir.

HAC VE UMRE

Hac sözlükte; ta'zim edilecek yer ve makamlara ziyarette bulunmaktır. Hac şer'î bir terim olarak şöyle tarif edilir: İbadet maksadıyla Arafat'ta belirli vakitte bir süre durmaktan, daha sonra Beytullah'ı usûlüne göre ziyaret etmekten ibaret olan ve İslâm'ın şartlarından birisini teşkil eden mâli ve bedenî bir ibâdetdir. Haccin Zamanı Zilhicce ayıdır.

HACCIN FARZ OLMASININ ŞARTLARI

1. Müslüman Olmak. 2. Ergin ve Akıllı Olmak

3. Hür Olmak.

4. Haccı ifâya gücünün yetmesi (istitâa)

HACCIN EDASININ FARZ OLMASININ ŞARTLARI

1. Beden sağlığı ve sağlamlığı:

2. Gerekli maddî güce sahip olmak, 3. Yol emniyeti:

HACCIN ÇEŞİTLERİ

A - İfrâd haccı Yalnız hac yapmaya niyet edilince, buna ifrâd haccı denir.

B - Temettu haccı Hac aylarında önce umre için ihrama girip, umreyi tamamladıktan sonra, aynı yılın hac aylarında hac için yeniden ihrama girerek yapılan hacca "temettu' haccı" denir. Burada umre ve hac ayrı ayrı ihramla ifâ edilmektedir.

C - Kirân haccı Aynı hac mevsimi içinde umre yaptıktan sonra ihramdan çıkmadan yapılan hacca, " kirân haccı "; Kişi, umre ile haccı beraber yapmak üzere ihrama girer; umreyi tamamlar, ihramdan çıkmadan Hac görevini de tamamlar.

HAC FİLLERİNİN HÜKÜMLERİ

Hac süresince yapılan, farz, vâcip veya sünnet niteliğindeki haccin fillerine " **Menâsik** " denir. Bu menâsikten farz olanlara rûkn adı verilir.

A - Haccin Rûkûnleri (Farzları) :

1- İhrâm : Hac dışında yapılması mübah olan bazı şeyleri kendisine haram kılmak demektir. Hanefilere göre, ihram haccin rûknü değil şartıdır. Bu da niyet ve telbiye ile gerçekleşir. Hac veya umreye yahut her ikisine niyet etmek ve Allah için telbiye getirmeye ihrama girmekle hac ibâdeti başlanmış olur.

2- Vakfe : Arafat'ta güneşin zevâline, kurban bayramının birinci günü şafak söküne kadar, Arafat'ta kısa bir süre de olsa durmak

3- Tavâf : Tavâf, sözlükte; ziyaret etmek, birşeyin etrafında dolaşmak demektir. Bir terim olarak; Kâbe -i Muazzama'nın etrafında yedi defa dolaşmak, anlamına gelir.

B - Haccin Vâcipleri

1) Sa'y : Safâ ile Merve arasında yedi şavtlık sa'y yapmak,

2) Müzdelife'de vakfe :

3) Mina'da şeytan taşlamak:

4) Tıraş olmak veya saçları kısaltmak (halk veya taksir):

5) Vedâ tavâfı (Sader): Hacıların Mekke'den ayrılacakları zaman, son olarak Kâbe'yi Muazzama'yı tavâf etmeleri vâcibtir.

İHRAMLILYA YASAK OLAN FİLLER

A - Dikişli Giysiler : Erkeğin ihrama girmesiyle, başının tamamını veya bir bölümünü, dikişli veya dikişsiz bir örtüyle örtmesi haramdır. Kadın, ihramda üç konuda erkekten ayrılır: Dikişli elbise giymek, mest giymek ve başını örtmek.

B - Bedenini Rahatlatmak : İhrâmının kulanılmak, saç ve kılları gidermek, tırnak kesmek ve benzeri yollarla rahatlatması câiz görülmemiştir.

C - Cinsel Yasaklar : Evlilik akdi, cinsî münâsebet ve münâsebeteye yol açan şeylerle ilgili yasaklar bunlar arasındadır.

HACLA İLGİLİ UYGULAMA

1) İhrâma girmek.

2) Hacerü'l - Esved köşesinde başlanarak kudüm tavafı yapılır.

3) Sa'y . Safâ ile Merve arasında, dört defa Safâ'dan Merve'ye, üç defa da Merve'den Safâ'ya gider gelir.

4) Yalnız hacca niyet eden kimse, sa'y'dan sonra Mekke'de yine ihramlı olarak kalır; dilediği zaman Beytullah'ı nâfile tavâf eder. Zilhiccenin sekizinci günü Mina'ya gider, orada kalır.

5) Arafat'ta kalış. Arafat günü, güneşin doğmasından sonra Mina'dan Arafat'a gider. Öğle ve ikinci namazlarını imamlarla birlikte birleştirerek kılar (**cem'i takdim**). Haccin vakfe rûknünü ifâ ettikten sonra, güneşin batışını müteâkip Müzdelife'ye geçer.

6) Müzdelife'de geceleme. Müzdelife; Mina ile Arafat arasındadır. Hacılar, burada bayram akşamı, akşamla yatışı namazını, şafak kaybolduktan sonra birleştirerek kılarlar (**cem'i te'hir**) ve güneş doğmadan önce Mina'ya gidilir.

7) Şeytan taşlama. Bayramın birinci günü, Akabe cemresine yedi tane küçük taş atılır.

8) Sonra saçlar tıraş edilir veya kısaltılır. Bundan sonra normal elbiseler giyilir, eşiyile cinsel temas dışında tüm ihram yasakları sona erer.

9) Mümkün olursa, aynı gün ziyaret tavafı yapılır; iki rekât tavâf namazı kılınır; Ziyaret tavâfından sonra artık cinsel temas da serbest olur.

10) Bundan sonra bayramın ikinci, üçüncü ve dördüncü günleri ilk, orta ve büyük (akabe) şeytanla yedişer taş atılır.

11) Vedâ tavâfı. Taşlamalar bittikten sonra artık memleketlerine dönecek olan hacılar yüzlerini Beytullah tarafından ayrılmayarak hükümlü bir şekilde geri geri çekilir ve Harem- i Şeriften çıkarlar.

UMRE VE UYGULAMASI

Yalnız umre yapmak isteyen kimse, Mikat'ta, umre yapmaya niyet edip ihrama girer. Mekke-i mükerrreme'ye girince umre için tavâfta bulunur. Bundan sonra Safa ile Merve arasında yedi defa sa'y yapar. Daha sonra saçlarını tıraş ettirmek veya kısaltmak suretiyle umresini tamamlamış ve ihramdan çıkmış olur. Artık Mekke'de kaldığı sürece Kâbe'yi nâfile olarak tavâf edebilir. Normal elbiselerini giyer ve kendisine daha önce helâl olan şeyler yine helâl olmuş olur. Umrenin rûknü tavâftır. Vâcipleri ise; Safa ile Merve arasında sa'y yapmak, tıraş olmak veya saçları kısaltmaktan ibarettir.

UMRENİN HACDAN FARKLARI

• Umre, hac zamanı dışında her zaman yapılabilir.

• Bir sene içinde ancak hac bir kez yapılabilir, ancak umre birden fazla yapılabilir.

• Hac farz, umre ise sünnettir.

• Umrede sadece ihrama girilerek Kabe tavaf edilir ve sa'y yapılır.

• Umrede vakfe, şeytan taşlama ve kurban kesme yoktur.

KURBAN

Kurban bayramı günlerinde kesilen kurbanlık hayvana "udhiye" denir. Terim olarak kurban, Allah Teâlâ'ya yaklaşmak için kurban niyetiyle belirli vakitte kesilen özel hayvanın adıdır. Kurban kesmek, zekât ve bayram namazları gibi hicretin ikinci yılında meşrû kılınmıştır.

Kurban Kesmenin Hükmü: Kurban bayramında, Allah'a yaklaşmak niyetiyle kurban kesmek hür, mukim, müslüman zengin olan kimselere vaciptir. Zengininden maksad; temel ihtiyaçlarının dışında nisap miktarı mala sahip olmaktır. Bu da fitre nisabıyla aynı olup, üzerinden bir yıl geçmesi şartı da aranmaz. Yani bayram sabahı 200 dirhem gümüş veya 20 miskal altın veya bunların karşılığı olan para veya ticaret malına sahip bulunan kimseye kurban vacip olur

Kurban Kesmenin Vakti ve Şekli:

Kurban kesilecek zaman, kurban bayramının birinci, ikinci ve üçüncü gündür. Fakat birinci gündünde kesmek daha faziletlidir.

KURBANIN TÜRÜ Kurbanlar; yalnız koyun, keçi, deve ve sığır türü hayvanlardan kesilebilir. Ya-ban sığırı, geyik gibi yabani hayvanlarla, tavuk, horoz, kaz gibi evcil hayvanlar kurban edilemezler. Koyun ve keçi bir yaşında sığır cinsi 2 yaşında deve ise en az beş yaşında olmalıdır. Koyun ve Keçi sadece bir kişi için kurban olarak kesilebilirken sığır ve deve 7 kişiye kadar ortaklaşa kurban edilebilirler.

Hazırlayan:

Abdullah TAT

Konya İHL Meslek Dersleri Öğretmeni